96/3611

ARKEOLOGISK REGISTRERING REGULERIGSPLAN FOR NOREFJELL GOLFKLUBB, NORESUND, KRØDSHERAD KOMMUNE.

Gro Anita Bårdseth 28.05.96

ØK-kart: CD 051-1 og CD 052-3
Kommune: Krødsherad **Fylke:** Buskerud

Hausten 1995 mottok Kulturadministrasjonen i Buskerud Fylkeskommune melding om byggeplanar for golfbane for Norefjell Golfklubb ved Noresund, Krødsherad kommune i Buskerud.

Det vart foretatt synfaring hausten 1995 ved Knut Paasche, som registrerte kulturminnnene 1 t.o.m. 3, 5 og 6 (sjå vedlagt kart). Vidare registrering av området vart utført våren 1996, ved Knut Paasche, Monica Hansen og undertegnande. Desse registreringane vart utført i veke 20 (2 dagsverk ved Paasche og Hansen), og i veke 21 (10 dagsverk ved Hansen, Bårdseth og Paasche). I dette tidsrommet vart kulturminnene 8, 10 t.o.m. 20, 22 t.o.m. 24, 27 t.o.m. 35 registrert (sjå vedlagte kart). Registreringane omfattar 32 kullgroper/tjæremiler, 3 groper og ein hulveg.

To av registreringane, 30, 32, kan i utsjånad minne om dyregraver. Desse ligg også på same høgde i terrenget, h.h.v. 185 og 186 m.o.h.
Funn-intensiteten for kullgroper og tjæremiler er generelt størst i svake hellingar, som t.d. området S for vegen til Norefjell, i den Ø-vendte hellinga ned mot bekken.

Området Ø for riksveg 192, Sunnelykja, vart undersøkt med tanke på eventuelle steinalderlokalitetar. Mesteparten av området her er planert, så det var kun ein smal brem nede langs Krøderen som var aktuell å undersøke. I alt vart det tatt 15 prøvestikk langs denne bremmen, samtlige var negative.

Registreringane 7, 9, 21, 25, 26 går ut enten fordi det er stor sannsynlegheit for at dei kan vere dødisgroper, eller fordi fleire registreringar har vorte slått saman og står oppført på same skjema.

Den planlagte utbygginga i området er konsentrert. Det vart derfor etter beste evne søkt å undersøke mest mogleg av området. Tett vegetasjon vanskeleggjorde dette i enkelte områder. Spesielt gjeld dette for delar av området mellom lysløypa og vegen til sandtaket, d.v.s. dei planlagte utbyggingane for hull 14, det sørlegaste området av hull 12, og dei nordlegaste områda for hull 7 og 11.
Andre feilkilder er faren for å samanblande dødisgroper med kullgroper, tjæremiler o.l. Av ein tidlegare herredsagronom vart vi gjort kjent med at det i området er mykje dødisgroper. I skogbotnen over store delar av området var jordsmonnet meir eller mindre kullhaldig. For å unngå samanblanding med dødisgroper og naturformasjonar vart det i tatt prøver av jordsmonnet med jordbor og/eller prøvestikk. Kriteriet for å registrere ei grop som kullgrop og/eller tjæremile var at den skulle innehalde tydeleg kullag og/eller kullkonsentrasjon. Undergrunnen i store delar av området er ujevn. Dette skapte også usikkerhetsmoment.
Som ei samla vurdering av registreringsmetoden kan eg seie at kvalitetskrava for å registrere kullgroper og tjæremiler har vore relativt strenge.

Det totale området er slik eg ser det, fullverdig undersøkt med tanke på dei utbyggingsplanane som foreligg.

Konfliktområder
15 registreringar kjem i direkte konflikt og/eller vert med stor sannsynlegheit berørt av dei forliggande utbyggingsplanane. Dette gjeld registrering 2, 3, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 32, 34 og 35.

* Registrering 2, kullgrop;
kjem innanfor området til hull 7.

* Registrering 3, tre kullgroper;
kjem i utkanten av området til hull 7.

* Registrering 6 og 22, to kullgroper;
kjem innanfor området til hull 8.

* Registrering 10, to kullgroper;
kjem innanfor området til hull 10.

* Registrering 11, 14, to kullgroper og ein hulveg;
kjem innanfor området til hull 10.

* Registrering 12, to kullgroper;
kjem innanfor området til hull 10.

* Registrering 13, to kullgroper;
kjem innanfor området til hull 13.

* Registrering 17, 18, 19, to kullgroper, ei grop;
kjem innanfor området til hull 15.

* Registrering 32, kullgrop, mogleg dyregrav;
kjem like V for området til hull 7.

* Registrering 34 og 35, to kullgroper;
kjem innanfor området til hull 6.

Anna
Ein gravhaug på nedre Nore, markert med ein rune-R på kartet, vil, slik planane er idag, ikkje verte direkte berørt av utbyggingsplanane. Imidlertid vil den kome midtvegs mellom hull 10 og 17! Gravhaugen ligg i dag like N for eksisterande jorde, på ei flate inne i eit lite skogholt. Slik eg ser det, bør ein forsøke å bevare mest mogleg av dette miljøet. Ei sikring/vernesone med god margin til alle kantar bør innarbeidast i eventuelle vidare utbyggingsplanar. Den søndre delen av området til hull 10 er avgrensa til ei høgde N for gravhaugen. Dette ser greit ut. Imidlertid bør ein kanskje stille krav om beplanting e.l. som skjuler utbygginga, og som kan gje ei ramme rundt gravhaugen. Hull 17, som er orientert SV for gravhaugen, vil i synsranda frå gravhaugen ligge på det som er jorde idag. I så måte vil vegetasjonen ikkje endre seg vesentleg.

NV i området er det på kartet markert ein gamal skogsbilveg som går frå grustaket og sørover mot hull 12 og 13. Slik det framgår av planane, vil den kome heilt i utkanten av desse utbyggingsområda. Skogsbilvegen strekker seg gjennom ei stor stein-ur, som det idag er gamal furu- og blandingsskog i. Vegen er bygd opp av store steinar, enkelte stadar med restar av "rekkverk". Idag er vegen kraftig bevokst med mose. Skogsbilvegen og miljøet rundt er slik eg ser det, av ein slik karakter at dei ikkje bør berørast ved ei eventuell utbygging.

Skogsbilvegen har lett ankomst frå grustaket. Ved ei eventuell utbygging kan det derfor vere fare for at vegen kan vert brukt som ankomstveg/anleggsveg inn i området. Med store og tunge maskiner vil dette vere uheldig. Den planlagte utbyggningsintensiteten i heile området er

stor, så anleggsveg(ar) og bruk av maskiner i eit så fornminnerikt område er kanskje eit moment å ha i bakhovudet!

Gro Anita Bårdseth

Vedlegg: registreringsskjema for samtlige registreringar
div. kart

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
3020 Drammen
Besøksadresse: Hauges gate 89
Telefon 32 80 85 00

KULTURADMINISTRASJONEN
Telefax: 32 80 86 72

Universitetet i Oslo, IAKN.
Frederiksgt. 3

0164 OSLO

INST. FOR ARKEOLOGI KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK
Universitetet i Oslo
Saksb.: OHL
21 JUN 1996
Kopi:
Ark.: 0622
Saksnr.: 96/3611 Dok. nr.: 001

Vår dato:	Vår ref.:
03.06.1996	1962/96 ilgl
Deres dato:	Deres ref.:

SØKNAD OM FRIGIVELSE AV KULLGROPER NOREFJELL GOLFBANE, KRØDSHERAD KOMMUNE.

I forbindelse med reguleringsplan for Norefjell Golfbane ble det registrert 35 kulturminner, for det meste kullgroper. Se vedlagte registreringsrapport.

2 av kullgropene vil berøres av planene slik det nå ser ut.

Norefjell Golfbane søker om å få frigitt de to aktuelle kullgropene, se avmerking på vedlagte kart.

Vi anbefaler at dette innvilges etter at det er foretatt arkeologisk undersøkelse.

Med hilsen

Geir Helgen
Fylkeskonservator

Inger Liv Gøytil Lund
arkeolog.

KP

Norefjell Golfklubb
Postboks 10
3536 Noresund

Jan Henning Larsen
Historisk Museum
Institutt for arkeologi, kunsthistorie og numismatikk
Fredriksgate 3
0901 Oslo

Buskerud fylkeskommune
Kulturadministrasjonen
3020 DRAMMEN

Buskerud Fylkeskommune
Kulturadministrasjonen
04 JUN 1996
Jnr. 1962 Arkiv 714

attn. Knut Paaske

Noresund 31.05.96

Vedr. Reguleringsplan for Norefjell Golfbane

Vi viser til møte på Deres kontor i Drammen 30.05.96 hvor Terje Løkkeberg og Egil Skaug var tilstede fra golfklubben og hvor vi i detalj gjennomgikk funnene av registrerte, automatisk fredede kulturminner.

Av de 35 registrerte kulturminner er det kun 2 som skaper vanskeligheter for gjennomføringen av de aktuelle planer etterat endel tilpassninger er foretatt med bakgrunn i de nevnte funn.

Vi ber derfor om frigivelse for de 2 kullgroper som er merket med gult på vedlagte kart. Samtidig ønsker vi vurdert planlagt planting ved passasje av registrert gravhaug også merket med gult på kartet.

Håper at dette kan imøtekommes idet vi er forventer et nært samarbeide under gjennomføringen av anlegget.

Vedlagt følger også detaljkart over golfområdet.

Med vennlig hilsen

Norefjell Golfklubb

Terje Løkkeberg (formann)

Egil Skaug (sekr.)

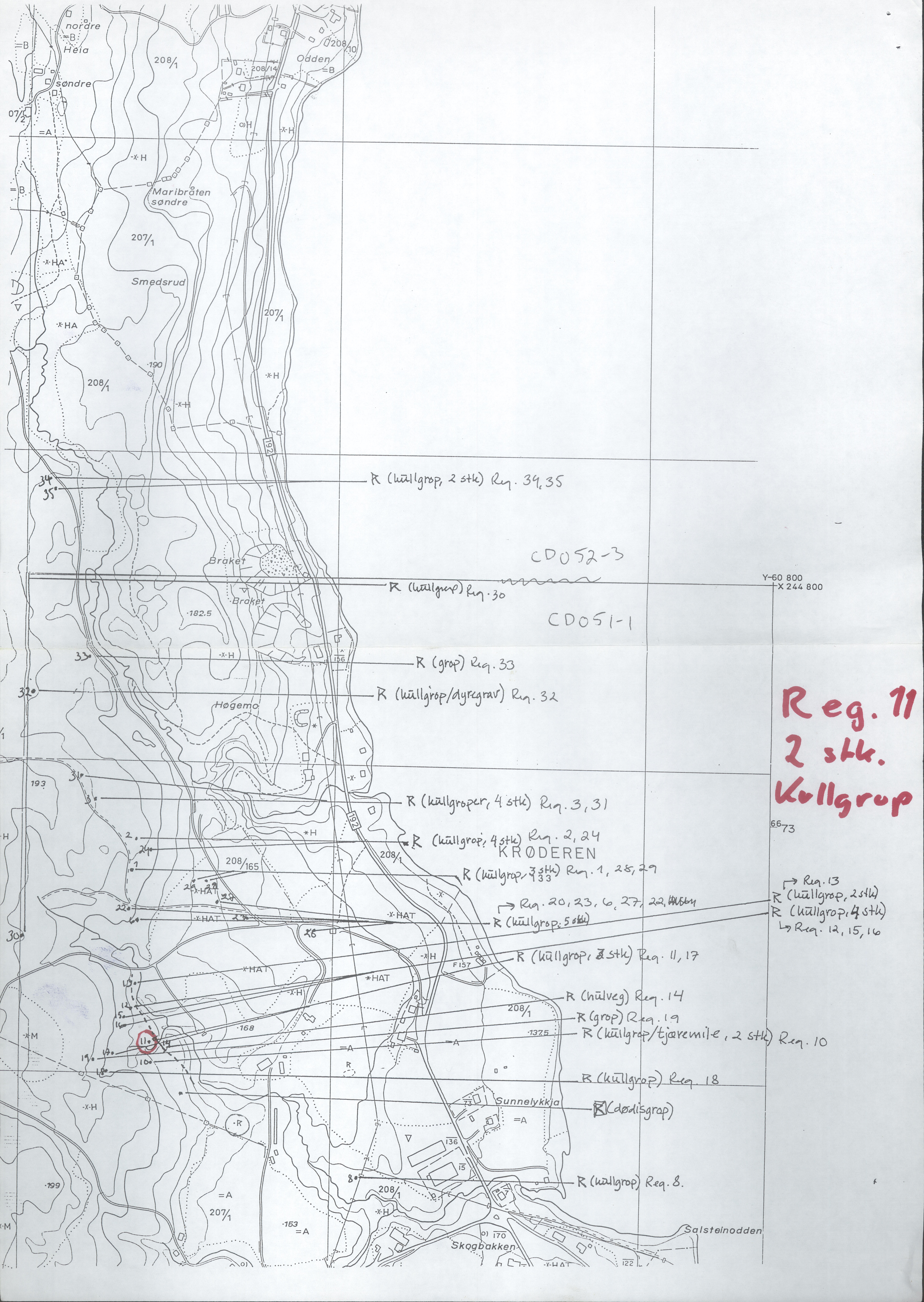

nordre
Heia
søndre
Odden
Maribråten
søndre
Smedsrud
Braket
Braket
Høgemo
KRØDEREN
Sunnelykkja
Salsteinodden
Skogbakken
Y-60 800
X 244 800
R (kullgrop, 2 stk) Reg. 34, 35
CD052-3
R (kullgrop) Reg. 30
CD051-1
R (grop) Reg. 33
R (kullgrop/dyregrav) Reg. 32
R (kullgroper, 4 stk) Reg. 3, 31
R (kullgrop, 4 stk) Reg. 2, 24
R (kullgrop, 3 stk) Reg. 1, 28, 29
Reg. 20, 23, 6, 27, 22
R (kullgrop, 5 stk)
Reg. 13
R (kullgrop, 2 stk)
R (kullgrop, 4 stk)
Reg. 12, 15, 16
R (kullgrop, 2 stk) Reg. 11, 17
R (hulveg) Reg. 14
R (grop) Reg. 19
R (kullgrop/tjæremile, 2 stk) Reg. 10
R (kullgrop) Reg. 18
R (dødisgrop)
R (kullgrop) Reg. 8.
Reg. 11
2 stk.
Kullgrop

Vedlegg
Sak: 96/3611

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
3020 Drammen
Besøksadresse: Hauges gate 89
Telefon 32 80 85 00
KULTURADMINISTRASJONEN
Telefax: 32 80 86 72

Krødsherad kommune
Teknisk etat
3536 NORESUND

Vår dato: 18.10.96
Vår ref.: 3427/96-kp
Deres dato:
Deres ref.:

NOREFJELL GOLFBANE

Fredag 11.10.96 var undertegnede på befaring i Golfbaneområdet ved Noresund. Det ble i denne sammenheng gjort flere nye registreringer innenfor planområdet. Rett på nedsiden av Gravhaugen ved bane 5 ble det registrert et jernvinneanlegg. Anlegget ligger få meter ovenfor vegen som går inn til Øvre Nore. I tillegg ble det oppdaget flere kullflekker i det området som var torvavdekket rett nord for gravhaugen (se vedlagt kart). Det ble seinere samme dag foretatt en befaring hvor både Ordfører, Teknisk sjef samt Gunnar Golberg ble gjort oppmerksom på de nye funnene.

Det ble under denne befaringen også påvist att den ene kullgropen under registrering nr. 13 var skadet av gravemaskinen. Her er det også gravd innenfor sikringssonen på 5m rundt begge de to kullgropene.

Mandag 14.10.96 var undertegnede sammen med Jan Henning Larsen fra Oldsaksamlingen ute på befaring for å se på skadene som er påført kulturminnene, samt de nye registreringene. Kullflekkene rett nord for gravhaugen ble undersøkt direkte. Det ble påvist at disse var brente fururøtter, og dermed ikke fredete kulturminner. Videre kom det fram at flere av de registrerte kulturminnene i området er kommet til skade under gravearbeidet. Det er gravd inn i en av gropene under registrering nr. 10. Det er også gravd inn i SØ-enden av hulvegen (registrering nr. 14). I tillegg er det gravd inn i sikringssonen på en grop som ligger oppe på den høyest liggende delen av bane 1. Denne var avmerket i terrenget, men var dessverre ikke kommet med i registreringsrapporten.

Det er svært uheldig at automatisk fredete kulturminner har kommet til skade. Det er viktig at det videre arbeidet ikke går sin gang uten at alle parter tar kulturminnene i området mer alvorlig. Det må presiseres at rundt alle de automatisk fredete kulturminnene er det en sikringssone på fem meter (kulturminneloven av 9. juni 1978 § 6). Dette gjelder fra kulturminnets synlige eller kjente ytterkant. For en kullgrop betyr dette fra ytterkanten av vollen. Fredningssonen på 5 meter gjelder uansett om det er en gravhaug, kullgrop eller en annen type automatisk fredet kulturminne. Dette betyr at det heller ikke uten videre kan ryddes, såes gress, fylles på masse el.l uten at dette er avklart med fredninsmyndighetene.

Det er nå viktig at teknisk etat sørger for at samtlige kulturminner innenfor reguleringsplanen blir nøyaktig målt inn og lagt inn på kartet i forhold til de ulike banene. Videre må jernvinneanlegget (begge de to flekkene med kull og slagg) dekkes til med plast og jord, slik at dette får ligge i fred til Oldsaksamlingen kan gjøre nærmere undersøkelser en gang neste vår. En slik undersøkelse må i h. h. til kulturminneloven § 10 bekostes av tiltakshaver. Det er også viktig at det ikke graves mer i området mellom jernvinneanlegget og gravhaugene, samt i området rundt disse, uten at dette arbeidet følges opp av arkeolog.

Erfaringene sålangt i prosjektet tilsier at fylkesarkeolog må være tilstede når det settes igang videre arbeidet i nærheten av de fredete kulturminnene i området. Dette for å sikre at det ikke skjer ytterligere skade på legalt fredet kulturminne. Vi ber derfor om å bli varslet når dette arbeidet skal settes igang. Når det gjelder utarbeidelse av reguleringsplanen for golfbanen videre mot nord er det viktig at kulturminnene også her måles inn, og at områdene (i h. h. til PBL § 25.6) legges ut som spesialområde.

Når det gjelder de ødelagte kullgropene anbefaler vi, siden disse nå er sterkt ødelagt, at det foretas en arkeologisk undersøkelse av disse. Dette betyr i tilfelle at kulturminnene må frigis fra automatisk fredning. Utgiftene til dette må også dekkes av tiltakshaver. Dette gjelder den ene gropa på registrering nr. 10 (gropa lengst mot NØ), begge gropene på registrering nr. 13 samt den ene gropa ved bane 1. Når det gjelder inngrepet i hulvegen (registerering nr. 14), bør denne restaureres på den måten at det i samarbeid med arkeolog legges masser tilbake i den enden vegen er berørt.

Med hilsen

Geir Helgen
Fylkeskonservator

Knut Paasche
Arkeolog

Vedlegg: Kart

Kopi: Universitetet i Oslo, IAKN
Riksantikvaren
Plan- og næringskontoret, Buskerud f.k.
Norefjell Golfklubb v/Terje Løkkeberg

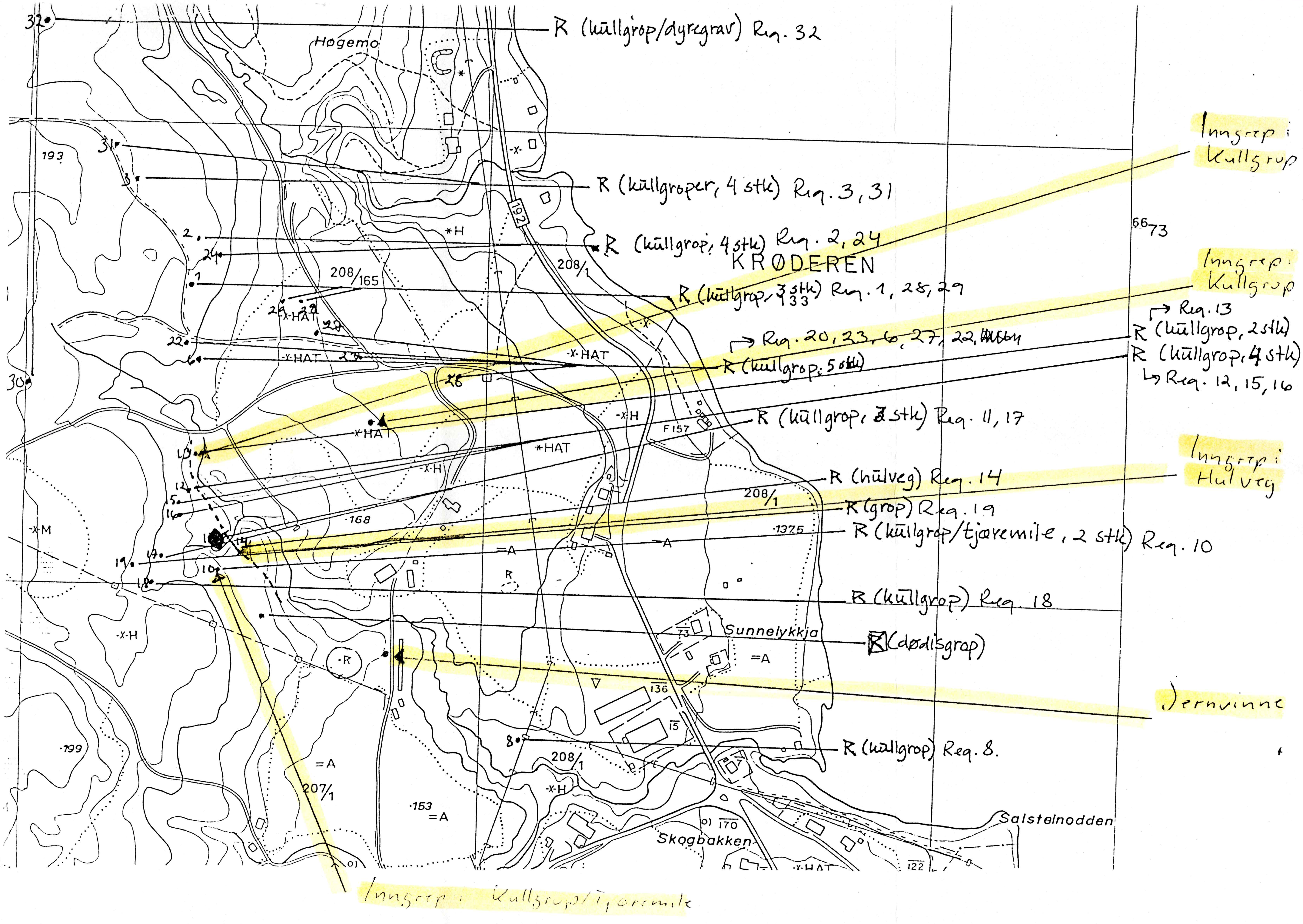

R (kullgrop/dyregrav) Req. 32
Høgemo
Inngrep i Kullgrop
R (kullgroper, 4 stk) Req. 3, 31
R (kullgrop, 4 stk) Req. 2, 24
KRØDEREN
R (kullgrop, 3 stk) Req. 1, 28, 29
Inngrep i Kullgrop
→ Req. 13
R (kullgrop, 2 stk)
R (kullgrop, 4 stk)
→ Req. 12, 15, 16
→ Req. 20, 23, 6, 27, 22
R (kullgrop, 5 stk)
R (kullgrop, 3 stk) Req. 11, 17
Inngrep i Hulveg
R (hulveg) Req. 14
R (grop) Req. 19
R (kullgrop/tjæremile, 2 stk) Req. 10
R (kullgrop) Req. 18
Sunnelykkja
R (dødisgrop)
Jernvinne
R (kullgrop) Req. 8.
Salsteinodden
Skogbakken
Inngrep i Kullgrop/Tjæremile

INST. FOR ARKEOLOGI, KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK
Universitetet i Oslo
Saksb.: JHC
- 7 APR 1998
Kopi:
Ark.: 0622-208
Saksnr.: 96/3611 Dok. nr.: 5

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
3020 Drammen
Besøksadresse: Hauges gate 89
Telefon 32 80 85 00

KULTURADMINISTRASJONEN
Telefax 32 80 86 72

ARKIV

Krødsherad kommune
3536 NORESUND

Vår dato: 14.11.95
Deres dato: 07.09.95
Vår ref.: 2734/95 ilgl/-
Deres ref.:

REGULERINGSPLAN NOREFJELL GOLFBANE, KRØDSHERAD KOMMUNE

Arkeolog Knut Paasche har foretatt registrering innenfor planområdet. Det ble i løpet av 6 timerregistrert 7 kullgroper, hvorav 6 av disse mest sannsynlig er forhistoriske og dermed automatisk fredet. Da planområdet er svært stort og området er rikt på kulturminner, må vi foreta en mer omfattende arkeologisk undersøkelse. I tillegg til kullgroper kan det være steinalderboplasser, gravhauger, evnt. utpløyde gravhauger i åkeren, dyregraver osv. Alt tyder på at dette er et område rikt på kulturminner.

Fylkeskonservator må foreta denne undersøkelsen til våren, på bar og frostfri mark. Vi vil i første omgang engasjere to personer i en uke og med to dagers etterarbeid for lederen. Budsjett for denne registreringen vedlegges. Vennligst gi tilbakemlding om dette aksepteres.

Med hilsen

Geir Helgen
fylkeskonservator

Inger Liv G. Lund
Inger Liv Gøytil Lund
arkeolog

Kopi: Riksantikvaren
Universitetet i Oslo, Oldsaksamlingen
Norefjell Golfklubb, v/Turistkontoret

Vedlegg

Direkte telefon til Inger Liv Gøytil Lund 32 80 86 68